

DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2026.2-2>

УДК 338.2; 339.1; 339.9

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО АГРОТРЕЙДИНГУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ АГРАРНИХ КОМПАНІЙ

Диха Марія Василівна

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки, аналітики,
моделювання та інформаційних технологій в бізнесі
Хмельницький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4405-9429>

Диха Валерій Валерійович

доктор філософії за спеціальністю Економіка,
старший викладач кафедри економіки, аналітики,
моделювання та інформаційних технологій в бізнесі
Хмельницький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2398-3692>

Анотація. У статті обґрунтовано, що глобальні виклики формують нову реальність функціонування міжнародного агротрейдингу, в якій домінують невизначеність, динамічність і багатовекторність ризиків. Описано ключові характеристики глобальних викликів, їх вплив на міжнародний агротрейдинг та наслідки для економічної безпеки аграрних компаній. Встановлено, що геополітичні ризики, логістичні обмеження, цінова волатильність, регуляторні бар'єри, природно-кліматичні ризики та екологічні вимоги формують середовище підвищеної невизначеності, ускладнюють функціонування міжнародного агротрейдингу та формують об'єктивну необхідність переходу до більш гнучких, багатовекторних моделей розвитку аграрних компаній. Розкрито теоретичну сутність диверсифікації, основні види диверсифікації, роль диверсифікації в управлінні ризиками та забезпеченні економічної безпеки аграрних компаній. Обґрунтовано, що диверсифікація міжнародного агротрейдингу виступає ключовим елементом системи економічної безпеки аграрних компаній, оскільки вона мінімізує ризики, підвищує стійкість до криз, забезпечує стабільність функціонування, формує основу для довгострокового розвитку. У сучасних умовах глобальних викликів (війна, логістичні обмеження, нестабільність ринків) роль диверсифікації суттєво зростає, трансформуючись із інструмента зменшення залежності від окремих ринків у необхідну умову виживання та конкурентоспроможності підприємств. Для забезпечення економічної безпеки аграрних компаній доцільно реалізовувати комплексну диверсифікацію, яка інтегрує географічний, товарний, логістичний та фінансовий виміри. Виокремлено обмеження диверсифікації: потреба значних фінансових і управлінських ресурсів; імовірне «розпорошення» компетенцій; підвищення складності управління; ризики виходу на недостатньо вивчені ринки. Акцентовано увагу на важливості не максимально можливої диверсифікації, а оптимальної диверсифікації, яка має базуватися на стратегічному аналізі.

Ключові слова: міжнародний агротрейдинг, економічна безпека, геополітичні ризики, логістичні обмеження, цінова волатильність, фінансово-валютні ризики, регуляторні бар'єри, природно-кліматичні ризики та екологічні вимоги, географічна диверсифікація, товарна диверсифікація, логістична диверсифікація, фінансова диверсифікація, управління.

Актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується високим рівнем турбулентності, зумовленим геополітичними конфліктами, трансформацією

логістичних ланцюгів, змінами кон'юнктури світових ринків та посиленням продовольчих ризиків. Для України, як одного з ключових гравців на світовому ринку аграрної продукції,

міжнародний агротрейдинг є критично важливим джерелом валютних надходжень і фактором макроекономічної стабільності.

Водночас надмірна залежність аграрних компаній від обмеженої кількості зовнішніх ринків, логістичних маршрутів або товарних позицій підвищує їх вразливість до зовнішніх шоків. У цих умовах диверсифікація міжнародного агротрейдингу виступає ключовим інструментом мінімізації ризиків, забезпечення безперервності експортної діяльності та зміцнення економічної безпеки як на рівні підприємств, так і держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широкий спектр питань функціонування та розвитку аграрного сектора досліджено у публікаціях зарубіжних і вітчизняних науковців. Зокрема, Г. Карлсон та ін. [1], Г. Сайкс та ін. [2], Г. Малоргіо та ін. [3] присвятили свої публікації економіці сільського господарства, дослідженню викликів для його розвитку. Значимість аграрного виробництва, продовольчої безпеки відображено на офіційному сайті FAO – продовольчої та сільськогосподарської організації ООН [4]. Окремі аспекти, програми, спрямовані на розвиток АПК України висвітлюються на офіційному сайті Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України [5]. Інституційні основи функціонування та розвитку АПК України, забезпечення продовольчої безпеки регулюються чинним законодавством, зокрема, 24.03.2022 р. Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» [6], який спрямований на швидке залучення сільськогосподарських земель країни у виробництво сільськогосподарської продукції в умовах воєнного стану. Аграрні компанії висвітлюють свою діяльність на офіційних сайтах, зокрема, доцільно звернути увагу на найбільшого експортера аграрної продукції України – компанію Kernel [7]. А дані офіційних сайтів Опендатабот [8], YouControl [9] дають можливість побачити зведену інформацію по підприємствах – лідерах агросектора (їх доходи, прибутки, володіння земельними ресурсами, інфраструктурою).

Аналіз поточного стану та тенденцій зовнішньоторговельної діяльності України загалом та, зокрема, зовнішньоторговельної діяльності в розрізі країн та груп товарів знайшов відображення у публікаціях [10; 11; 12]. Виклики та загрози для розвитку аграрного виробництва, експорту продукції АПК України описали у своїх публікаціях О. Бородіна [13], Н. Науменко [14], Н. Стасюк та ін. [15]. Соціально-економічні передумови інноваційної трансфор-

мації експортного потенціалу аграрного сектора України описано у публікації [16], перспективи агротрейдингу органічної продукції для України висвітлено у публікації [17]. І. Богданюк [18], П. Григорук та ін. [19], К. Утенкова [20] та ін. розглянули інструментарій оцінювання рівня економічної безпеки аграрних підприємств та запропонували деякі практичні рекомендації щодо її забезпечення.

Попри значну кількість наукових публікацій у сфері міжнародної торгівлі та економічної безпеки, є потреба дослідження впливу диверсифікації агротрейдингу на забезпечення економічної безпеки аграрних компаній в умовах сучасних глобальних викликів.

Мета статті – обґрунтувати вплив диверсифікації міжнародного агротрейдингу на рівень економічної безпеки аграрних компаній в умовах глобальних викликів.

Для досягнення поставленої мети доцільно вирішити такі завдання:

визначити глобальні виклики, їх характеристики;

дослідити вплив глобальних викликів на міжнародний агротрейдинг та економічну безпеку аграрних компаній;

дослідити сутність, види та роль диверсифікації агротрейдингу в управлінні ризиками та забезпеченні економічної безпеки аграрних компаній.

Результати дослідження. Міжнародний агротрейдинг на сьогодні здійснюється в умовах зростаючої нестабільності глобального середовища. Конфігурація ризиків, які безпосередньо впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності та рівень економічної безпеки аграрних компаній, формується під впливом глобальних геополітичних, фінансово-економічних, логістичних, еколого-кліматичних та інституційних викликів. Вони комплексно впливають на діяльність аграрних компаній, обумовлюючи доцільність здійснення гнучкого та адаптивного управління. Обґрунтування важливості гнучкого, адаптивного управління підприємствами, антикризового стратегування їх діяльності у сучасних умовах описано у публікаціях [21; 22].

В умовах високої залежності від зовнішніх ринків, геополітичної нестабільності тощо диверсифікація набуває особливого значення як інструмент управління ризиками, мінімізації впливу зовнішніх шоків, забезпечення стабільності зовнішньоекономічної діяльності, підвищення рівня економічної безпеки.

Диверсифікація у міжнародному агротрейдингу – це стратегія розширення або перерозподілу діяльності компанії за різними напрямками з метою управління ризиками, мінімізації / зни-

ження залежності від впливу окремих чинників. Економічна логіка «диверсифікації» ґрунтується на класичному принципі «не класти всі яйця в один кошик».

У таблиці 1 представлено систематизацію впливу глобальних викликів на міжнародний агротрейдинг, економічну безпеку аграрних компаній та роль диверсифікації в контексті нівелювання / зменшення негативного впливу відповідних викликів.

Аграрним компаніям доцільно реалізувати географічну, товарну, логістичну, валютну диверсифікацію у процесі здійснення зовнішньоторговельної діяльності.

Географічна диверсифікація передбачає вихід на нові міжнародні ринки збуту. Вона знижує ризики торговельних обмежень (ембарго, квоти), політичної нестабільності в окремих країнах, падіння попиту на конкретному ринку. Для аграрних компаній України географічна

Таблиця 1 – Роль диверсифікації в контексті нівелювання / зменшення негативного впливу глобальних викликів на міжнародний агротрейдинг та економічну безпеку аграрних компаній

Глобальний виклик	Характеристика	Вплив на міжнародний агротрейдинг	Наслідки для економічної безпеки аграрних компаній	Роль диверсифікації
Геополітичні ризики	Військові конфлікти, санкції, торговельні обмеження, політична нестабільність	Порушення торговельних зв'язків, обмеження доступу до ринків, зміна напрямів експорту	Зростання невизначеності, втрата ринків збуту, зниження доходів	Географічна диверсифікація дозволяє переорієнтувати експорт на альтернативні ринки
Логістичні обмеження	Руйнування інфраструктури, перевантаження транспортних шляхів, зростання вартості перевезень	Збільшення строків доставки, підвищення витрат, ускладнення експортних операцій	Зниження конкурентоспроможності, перебої в постачанні, фінансові втрати	Логістична диверсифікація (альтернативні маршрути, мультимодальні перевезення) зменшує залежність від одного каналу
Цінова волатильність	Коливання світових цін під впливом попиту/пропозиції, макроекономічних та біржових факторів	Нестабільність експортної виручки, труднощі прогнозування	Ризик збитковості, нестабільність грошових потоків	Товарна, географічна диверсифікація знижують залежність від цін на один продукт, від діяльності на одному ринку
Фінансово-валютні ризики	Коливання валютних курсів, інфляція, нестабільність фінансових ринків	Зміна вартості контрактів, валютні втрати	Зниження прибутковості, фінансова нестабільність	Валютна диверсифікація та використання фінансових інструментів знижують ризики
Регуляторні бар'єри	Митні тарифи, квоти, санітарні та технічні стандарти, протекціоністська політика	Обмеження доступу до ринків, додаткові витрати на сертифікацію	Підвищення операційних витрат, зниження рентабельності	Диверсифікація ринків і адаптація продукції до стандартів зменшують регуляторні ризики
Природно-кліматичні ризики та екологічні вимоги	Зміни погодних умов, деградація ресурсів, ґрунтів, екологічні обмеження	Коливання обсягів виробництва та експорту, зміна структури пропозиції	Ризик невиконання контрактів, нестабільність виробництва	Товарна та географічна диверсифікація дозволяє компенсувати втрати в окремих сегментах

Джерело: сформовано авторами

диверсифікація є актуальною як в контексті зменшення залежності від окремих країн, регіонів, так і в контексті нарощення експорту, зважаючи на потенційні можливості аграрного виробництва.

Товарна (продуктова) диверсифікація передбачає розширення асортименту продукції. Особливо актуальним є нарощення експорту аграрної продукції з доданою вартістю (продукції переробки зернових: борошна, розфасованих круп, готових виробів, кормів тощо, продукції переробки іншої сільськогосподарської сировини). Товарна диверсифікація знижує ризики сезонності доходів, цінової волатильності на окремі культури, зміни глобального попиту.

Логістична диверсифікація охоплює використання різних маршрутів і способів транспортування (морські порти, річкові шляхи, залізниця, автомобільний транспорт). Логістична диверсифікація знижує ризики блокування транспортних коридорів, зростання логістичних витрат, перебоїв у постачанні. Проблеми транспортування морем, порушення традиційних чорноморських маршрутів та блокування українського експорту з початком повномасштабної війни Росії проти України актуалізували питання логістичної диверсифікації (особливо зважаючи на те, що 60% сільськогосподарської продукції України експортувалося через морські порти). Попри розблокування трьох портів («Одеса», «Чорноморськ» та «Південний»), організацію «зеленого коридору» за участі Туреччини для експорту українського зерна, Росія завдає удари по суднах, портовій інфраструктурі. Зокрема, в ніч проти 20 березня 2026 р. російська атака дронами пошкодила два іноземні цивільні судна під прапорами Палау та Барбадосу, які стояли біля причалу, та були завантажені зерном в Одеській області [23]. Також важким випробуванням для України стало блокування зерна на західному кордоні (польськими фермерами, польськими перевізниками).

Валютно-фінансова диверсифікація передбачає використання розрахунків у різних валютах, варіативність фінансових інструментів і ринків. Валютно-фінансова диверсифікація знижує ризики валютних коливань, інфляційних втрат, фінансової нестабільності.

З позиції теорії ризик орієнтованого управління міжнародним агротрейдингом, диверсифікація дозволяє:

- збільшити варіативність взаємодії за рахунок стратегічних альтернатив на різних ринках;
- знизити ризики;
- компенсувати втрати в одному сегменті прибутками в іншому;
- підвищити адаптивність компанії до зовнішніх шоків.

Таким чином, диверсифікація є інструментом зниження систематичних і несистематичних ризиків, що прямо впливає на рівень економічної безпеки аграрних компаній, на їх здатність забезпечувати стабільний дохід, протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам, зберігати конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Вплив диверсифікації на економічну безпеку аграрних компаній обумовлюється:

- підвищенням стабільності грошових потоків, адже розподіл доходів між різними ринками та продуктами зменшує залежність від одного джерела прибутку;

- зниженням чутливості до зовнішніх шоків, адже компанія, що працює на кількох ринках, легше адаптується до кризових ситуацій (наприклад, закриття одного ринку компенсується іншими);

- зростанням стратегічної гнучкості, адже диверсифіковані компанії швидше змінюють напрями діяльності відповідно до ринкових сигналів;

- підвищенням інвестиційної привабливості, адже менший рівень ризику робить такі компанії більш надійними для інвесторів і кредиторів.

Водночас доцільно звернути увагу на те, що диверсифікація не є універсальним рішенням і має певні обмеження:

- потребує значних фінансових і управлінських ресурсів;

- може призводити до «розпорошення» компетенцій;

- підвищує складність управління;

- існує ризик виходу на недостатньо вивчені ринки.

Тому важливою є не максимальна, а оптимальна диверсифікація, що базується на стратегічному аналізі.

Висновки. Аналіз глобальних викликів засвідчив, що сучасне середовище міжнародного агротрейдингу характеризується високим рівнем динамічності, невизначеності та багатовекторністю ризиків, які взаємопов'язані між собою, та здійснюють кумулятивний вплив на економічну безпеку аграрних компаній.

До ключових груп викликів, які формують умови функціонування аграрних компаній, належать:

- геополітичні ризики, які порушують стабільність міжнародних торговельних відносин і змінюють структуру глобальних ринків;

- логістичні обмеження, що трансформують ланцюги постачання та підвищують вартість міжнародної торгівлі;

- цінова волатильність, валютні ризики, які знижують прогнозованість доходів аграрних компаній і підвищують фінансову нестабільність;

– регуляторні бар'єри, що ускладнюють доступ до зовнішніх ринків через обмеження, інституційні зміни, зростання вимог до якості та стандартизації продукції;

– природно-кліматичні ризики та екологічні вимоги, які впливають на обсяги, вимоги виробництва та глобальну пропозицію аграрної продукції.

Зазначені виклики формують середовище підвищеної невизначеності, яке безпосередньо впливає на стійкість аграрних компаній та ефективність їх міжнародної діяльності. Глобальні виклики ускладнюють функціонування міжнародного агротрейдингу та формують об'єктивну необхідність переходу до більш гнучких, багатовекторних моделей розвитку аграрних компаній.

Диверсифікація міжнародного агротрейдингу є фундаментальним інструментом управління ризиками та дієвим елементом системи забезпечення економічної безпеки аграрних компаній. Її роль виходить за межі традиційного підходу до зменшення залежності від окремих ринків і стає необхідною умовою виживання та конкурентоспроможності, набуває стратегічного значення в умовах високої глобальної нестабільності.

Диверсифікація виконує багаторівневі функції у системі забезпечення економічної безпеки:

– ризикознижувальну, оскільки зменшує залежність від окремих ринків збуту, цінних

коливань, логістичних маршрутів і валютних ризиків;

– стабілізаційну, забезпечуючи більш рівномірні грошові потоки та зниження волатильності доходів;

– адаптивну, підвищуючи здатність компанії швидко реагувати на зовнішні шоки та зміну кон'юнктури світових ринків;

– стратегічну, формуючи довгострокові конкурентні переваги через розширення ринкової присутності компаній та підвищення їх інвестиційної привабливості.

Водночас встановлено, що диверсифікація не є автоматично позитивним процесом. Її ефективність залежить від оптимального балансу між масштабом діяльності та управлінською складністю. Надмірна або хаотична диверсифікація може призводити до зростання витрат і втрати фокусування бізнес-моделі функціонування аграрних компаній. Диверсифікація повинна розглядатися не як механічне розширення діяльності, а як системна стратегія управління ризиками, інтегрована в загальну модель економічної безпеки підприємств.

Проведене дослідження створює основу для подальшої оцінки ефективності диверсифікації міжнародного агротрейдингу, визначення та обґрунтування напрямів підвищення економічної безпеки аграрних компаній.

Бібліографічний список:

1. Carlson G., Zilberman D., Miranowski J. *Agricultural and environmental. Resource Economics*. New York; Oxford: Oxford University Press, 1993. pp. 441–491.
2. Sykes G., Poultry A. *Modern Agribusiness*. London: Crosby Lockwood and Son. 1963.
3. Malorgio G., Marangon F. *Agricultural business economics: the challenge of sustainability. Agricultural Economics*. 2021. Volume 9, article number 6. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40100-021-00179-3>
4. FAO (The Food and Agriculture Organization). URL: <https://www.fao.org/home/en/>; <https://www.fao.org/publications/en>
5. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» № 2145-IX від 24.03.2022 р. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>
7. Інформація офіційного сайту Kernel. URL: <https://www.kernel.ua/>
8. Інформація офіційного сайту Опендатабот про суб'єкти господарської діяльності. URL: <https://opendatabot.ua/>
9. Інформація офіційного сайту YouControl. URL: https://youcontrol.com.ua/our_possibility/?key=key-information#key-information
10. Dykha M., Dykha V., Elnashar E.A. *Foreign trade activity of Ukraine and Egypt. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. Том 338, № 1. С. 221–227. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-33>
11. Dykha M., Dykha V., Paczowski P. *Foreign trade activities of Ukraine and Poland: trend analysis and prospects for further cooperation. Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu, Wałbrzych, Poland. 2025. Т. 56 (1). pp. 193–205. URL: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_56.pdf
12. Dykha M., Dykha V., Sahoo S.K. *Foreign trade between Ukraine and India in the conditions of global turbulence. Розвиток міста*. 2025. № 2 (06). С. 35–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.2-5>
13. Бородіна О.М. Воєнні загрози глобальній продовольчій безпеці та перші міжнародні реакції щодо подолання їх наслідків: політекономічний зріз. *Економіка України*. 2022. Том 65 № 6 (727). С. 41–53. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.06.041>

14. Науменко Н.С. Перешкоди на шляху українського зернового експорту: економічні наслідки першого року війни. *REBUILD UKRAINE: справа всього цивілізованого світу: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції* (Луцьк, 15 березня 2023 р.) / за заг. ред. Н.В. Павліхи. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 16–21. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/items/0cade342-a96d-4302-8477-f999de4af4c6>
15. Станасюк Н.С., Палиса А.Я. Тенденції та перспективи українського експорту. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-42>
16. Карпенко В. Соціально-економічні передумови інноваційної трансформації експортного потенціалу аграрного сектору України. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. Том 346, № 5. С. 441–447. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-65>
17. Яценко О.М., Завадська Ю.С., Яценко О.М. Агротрейдинг на глобальному ринку органічної продукції та перспективи для України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2024. № 2 (98). С. 20–27. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2024.2.4>
18. Богданюк І. Особливості формування механізмів управління економічною безпекою аграрних підприємств. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 3. С. 326–331. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-45>
19. Григорук П., Співак В. Аналіз сучасного стану аграрного сектора економіки України в контексті забезпечення економічної безпеки. *Modeling the development of the economic systems*. 2026. № 1. С. 40–54. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2026-19-4>
20. Утенкова К.О. Економічна безпека аграрного сектора: теорія, методологія, практика: монографія. Харків : ПромАрт, 2020. 430 с.
21. Диха М., Диха В. Адаптивність як ключова вимога до корпоративного управління в умовах сучасних викликів. *Modeling the development of the economic systems*. 2025. № 2. С. 395–401. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-16-50>
22. Диха М., Диха В. Підходи, моделі та інструменти корпоративного управління в умовах війни та економічної турбулентності. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. Том 344, № 4. С. 390–396. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-344-4-54>
23. Новини. URL: <https://mind.ua/news/20302542-rosijski-droni-poshkodili-dva-inozemni-sudna-iz-zernom-u-portu-odeshchini>

References:

1. Carlson G., Zilberman D., Miranowski J. (1993) Agricultural and environmental. *Resource Economics*. New York; Oxford: Oxford University Press, pp. 441–491.
2. Sykes G., Poultry A. (1963) Modern Agribusiness. London: Crosby Lockwood and Son.
3. Malorgio G., Marangon F. (2021) Agricultural business economics: the challenge of sustainability. *Agricultural Economics*. Volume 9, article number 6. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40100-021-00179-3>
4. FAO (The Food and Agriculture Organization). Available at: <https://www.fao.org/home/en/>; <https://www.fao.org/publications/en>
5. Ministerstvo ekonomiky, dovykillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy. Available at: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» № 2145-IX від 24.03.2022 р. Верховна рада України. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>
7. Informatsiia ofitsiinoho сайту Kernel. Available at: <https://www.kernel.ua/>
8. Informatsiia ofitsiinoho сайту Opendatobot pro subiekty hospodarskoi diialnosti. Available at: <https://opendatobot.ua/>
9. Informatsiia ofitsiinoho сайту YouControl. Available at: https://youcontrol.com.ua/our_possibility/?key=key-information#key-information
10. Dykha M., Dykha V., Elnashar E.A. (2025) Foreign trade activity of Ukraine and Egypt. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. Tom 338, № 1. S. 221–227. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-33>
11. Dykha M., Dykha V., Paczóska P. (2025) Foreign trade activities of Ukraine and Poland: trend analysis and prospects for further cooperation. *Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu, Wałbrzych, Poland. T. 56 (1). pp. 193–205. Available at: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_56.pdf
12. Dykha M., Dykha V., Sahoo S.K. (2025) Foreign trade between Ukraine and India in the conditions of global turbulence. *Rozvytok mista – City development*. № 2 (06). S. 35–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.2-5>
13. Borodina O. (2022) Voienni zahrozy hlobalnii prodovolchii bezpetsi ta pershi mizhnarodni reaktsii shchodo podolannya yikh naslidkiv: politekonomichniy kriz [Military threats to global food security and first international economic crisis].

- tional reactions to overcome their consequences: political economy section]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*. Tom 65 № 6 (727). S. 41–53. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.06.041>
14. Naumenko N.S. (2023). Pereshkody na shliakhu ukrainskoho zernovoho eksportu: ekonomichni naslidky pershoho roku viiny. *REBUILD UKRAINE: sprava vsoho tsyvilizovanoho svitu: zbirnyk tez dopovidei II Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii* (Lutsk, 15 bereznia 2023 r.) / za zah. red. N.V. Pavlikhy. Lutsk: Vezha-Druk, S. 16–21. Available at: <https://evnuir.vnu.edu.ua/items/0cade342-a96d-4302-8477-f999de4af4c6>
 15. Stanasiuk N., Palisa A. (2024) Tendentsii ta perspektyvy ukrainskoho eksportu [Trends and prospects of Ukrainian exports]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-42>
 16. Karpenko V. (2025) Sotsialno-ekonomichni peredumovy innovatsiinoi transformatsii eksportnoho potent-sialu ahrarynnoho sektoru Ukrainy [socio-economic prerequisites for the innovative transformation of the export potential of Ukraine's agricultural sector]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarynnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. Tom 346, № 5. S. 441–447. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-65>
 17. Yatsenko O., Zavadzka Yu., Yatsenko O. (2024) Ahrotreidynh na hlobalnomu rynku orhanichnoi produktsii ta perspektyvy dlia Ukrainy [Agrotrading in the global organic market and prospects for Ukraine]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarynnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment – Bulletin of Sumy National Agrarian University. Economics and Management*. № 2 (98). S. 20–27. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2024.2.4>
 18. Bohdaniuk I. (2024) Osoblyvosti formuvannia mekhanizmiv upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu ahrarynykh pidpriemstv [Features of the formation of mechanisms for managing the economic security of agricultural enterprises]. *Modeling the development of the economic systems*. № 3. S. 326–331. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-45>
 19. Hryhoruk P., Spivak V. (2026) Analiz suchasnoho stanu ahrarynnoho sektora ekonomiky Ukrainy v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky [Analysis of the current state of the agricultural sector of the economy in the context of ensuring economic security]. *Modeling the development of the economic systems*. № 1. S. 40–54. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2026-19-4>
 20. Utenkova K.O. (2020) Ekonomichna bezpeka ahrarynnoho sektora: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia. Kharkiv: PromArt, 430 s.
 21. Dykha M., Dykha V. (2025) Adaptivnist yak kliuchova vymoha do korporatyvnogo upravlinnia v umovakh suchasnykh vyklykiv [Adaptability as a key requirement for corporate governance in the conditions of modern challenges]. *Modeling the development of the economic systems*. № 2. S. 395–401. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-16-50>
 22. Dykha M., Dykha V. (2025) Pidkhody, modeli ta instrumenty korporatyvnogo upravlinnia v umovakh viiny ta ekonomichnoi turbulentsnosti [Approaches, models and tools of corporate governance in conditions of war and economic turbulence]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarynnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. Tom 344, № 4. S. 390–396. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-344-4-54>
 23. Novyny. Available at: <https://mind.ua/news/20302542-rosijski-droni-poshkodili-dva-inozemni-sudna-iz-zernom-u-portu-odeshchini>

DIVERSIFICATION OF INTERNATIONAL AGROTRADING IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHALLENGES AND ITS IMPACT ON THE ECONOMIC SECURITY OF AGRICULTURAL COMPANIES

Mariia Dykha

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Economics, Analytics,
Modeling and Information Technologies in Business
Khmelnytskyi National University

Valerii Dykha

PhD in Economics,
Senior Lecturer of the Department of Economics, Analytics,
Modeling and Information Technologies in Business
Khmelnytskyi National University

Summary. The article substantiates that global challenges are forming a new reality of the functioning of international agricultural trading, in which uncertainty, dynamism and multi-vector risks dominate. The key characteristics of global challenges, their impact on international agricultural trading and the consequences for the economic security of agricultural companies are described. It is established that geopolitical risks, logistical restrictions, price volatility, regulatory barriers, natural and climatic risks and environmental requirements form an environment of increased uncertainty, complicate the functioning of international agricultural trading and form the objective need to transition to more flexible, multi-vector models of development of agricultural companies. The theoretical essence of diversification, the main types of diversification, the role of diversification in risk management and ensuring the economic security of agricultural companies are revealed. It is substantiated that the diversification of international agricultural trading is a key element of the system of economic security of agricultural companies, since it minimizes risks, increases resilience to crises, ensures stable functioning, and forms the basis for long-term development. In modern conditions of global challenges (war, logistical constraints, market instability), the role of diversification is significantly increasing, transforming from a tool for reducing dependence on individual markets into a necessary condition for the survival and competitiveness of enterprises. To ensure the economic security of agricultural companies, it is advisable to implement comprehensive diversification that integrates geographical, commodity, logistical, and financial dimensions. The limitations of diversification are identified: the need for significant financial and managerial resources; probable "dispersion" of competencies; increased complexity of management; risks of entering insufficiently studied markets. The emphasis is on the importance of not the maximum possible diversification, but optimal diversification, which should be based on strategic analysis.

Keywords: international agrotrading, economic security, geopolitical risks, logistical constraints, price volatility, financial and currency risks, regulatory barriers, natural and climatic risks and environmental requirements, geographical diversification, commodity diversification, logistical diversification, financial diversification, management.

Дата надходження статті: 30.03.2026

Дата прийняття статті: 28.04.2026

Дата публікації статті: 25.06.2026